

**Biuro Krajowej Rady
Radiofonii i Telewizji**

**Departament Polityki
Europejskiej
i Współpracy z Zagranicą**

Systemy poboru opłat abonamentowych w wybranych państwach europejskich

**Paweł Stępka
Albert Woźniak
Wojciech Kołodziejczyk**

Wrzesień 2004

**ANALIZA
BIURA KRRiT**

Nr 7/2004

1. Wprowadzenie

Istnienie nadawców publicznych jest jedną z cech charakterystycznych europejskiego pejzażu audiowizualnego. We wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej za wyjątkiem Luksemburga istnieją nadawcy publiczni, którzy w większości przypadków cieszą się dużą popularnością, przekładającą się na wysokie wyniki słuchalności i oglądalności na rynkach krajowych.

Rozwój nadawców publicznych przypada na lata 60-te i 70-te, kiedy to w większości państw europejskich nastąpił proces odchodzenia od mediów państwowych i przekształcania ich w media publiczne. W przypadku większości nowych państw członkowskich, proces ten rozpoczął się dopiero po 1989 roku wraz z postępującą demokracją.

Nadawcy publiczni chcąc właściwie pełnić swoją misję muszą być z jednej strony uniezależnieni od „świata polityki” z drugiej zaś od rynku. Ich konstrukcja prawno-instytucjonalna powinna zapobiegać bezpośredniemu oraz pośredniemu wpływowi polityków na decyzje podejmowane przez nadawców. Podmioty te nie powinny także kierować się w swej działalności przesłankami czysto ekonomicznymi, gdyż ze swojej natury ich działalność ma mieć charakter non-profit a jej celem ma być służba jednostce i społeczeństwu. Ta niezależność nadawcy publicznego od kryteriów rynkowych polega, między innymi na wspieraniu produkcji oraz przygotowywaniu oferty programowej, która jest w stanie zaspokoić różne oczekiwania, także te najbardziej wysublimowane, co najczęściej nie wiąże się z zyskiem ekonomicznym.

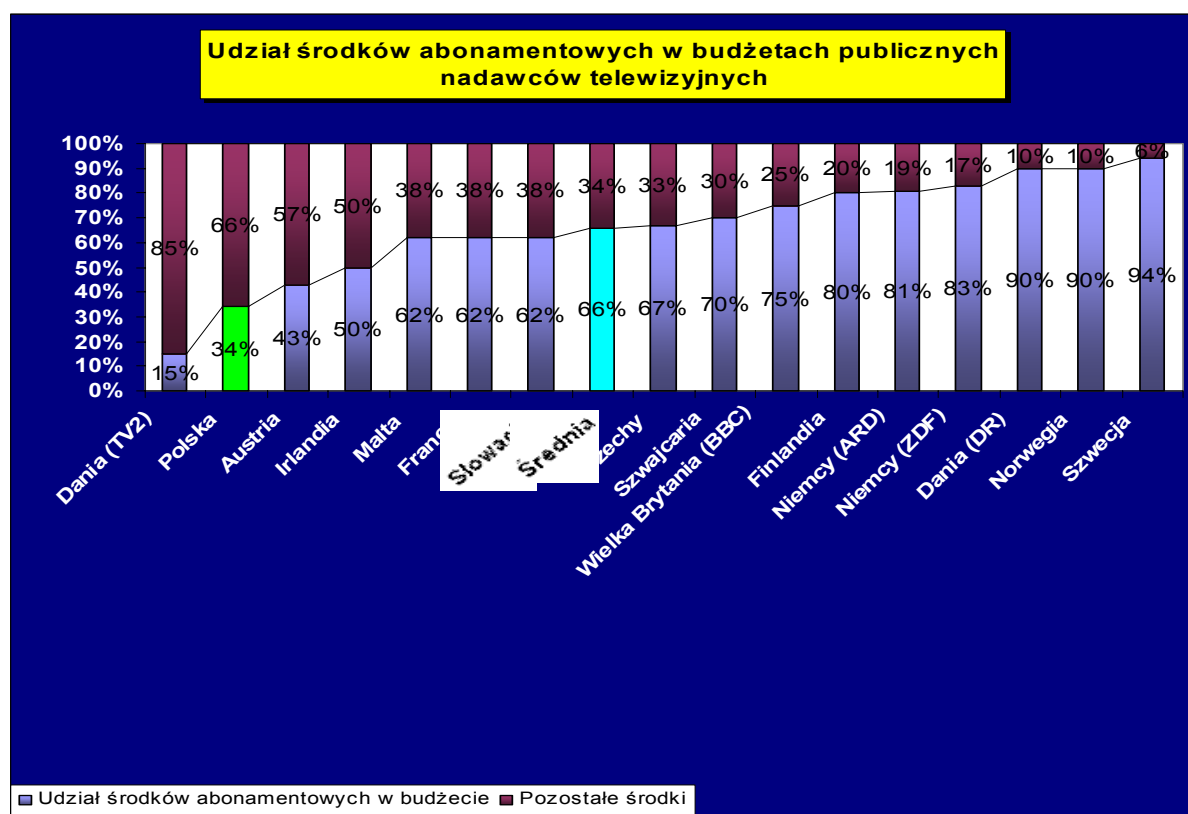
W praktyce jest bardzo ciężko utrzymać idealny stan niezależności mediów publicznych, zarówno od świata polityki jak i sił rynkowych.

Jednym z mechanizmów mających zapewnić niezależność mediom publicznym jest system ich finansowania. W tym wypadku nadrzędnym celem jest zapewnienie niezależnego źródła finansowania, które miałyby być alternatywą w stosunku do środków budżetowych oraz wpływów z działalności komercyjnej. Modelowym rozwiązaniem, które wykształciło się w Europie, jest system abonamentowy oparty na „solidarnym finansowaniu” przez słuchaczy i widzów mediów publicznych. Prócz wspomnianej niezależności jaką mediom publicznym daje system abonamentowy stanowi on także swoistą więź pomiędzy nadawcami a publicznością.

Unia Europejska w tzw. Protokole Amsterdamskim z 1997 roku podkreśliła swobodę państw członkowskich w wyborze systemu finansowania radiofonii i telewizji publicznej zaznaczając jednocześnie, że zakresem finansowania mają być objęci określone nadawcy z tytułu realizowania przez nich misji publicznej, zdefiniowanej przez poszczególne państwa członkowskie, oraz że finansowanie to nie może naruszać zasad obrotu gospodarczego i konkurencji wewnątrz Wspólnoty. Państwa członkowskie mogą tworzyć systemy finansowania nadawców publicznych dostosowane do zadań postawionych przed nimi jak również do kształtu krajowego rynku mediów elektronicznych. Najczęstszą formą finansowania przyjętą przez państwa członkowskie jest mieszany system obejmujący zarówno środki publiczne (np. abonament lub finansowanie z budżetu państwa) jak środki z działalności komercyjnej (np. sprzedaż czasu antenowego, sponsoring itd.).

System abonamentowy istnieje w większości państw członkowskich, za wyjątkiem Hiszpanii, Holandii, Litwy, od niedawna Węgier a także Portugalii (w przypadku telewizji). W niektórych przypadkach połączony jest on z całkowitym zakazem emisji reklam przez

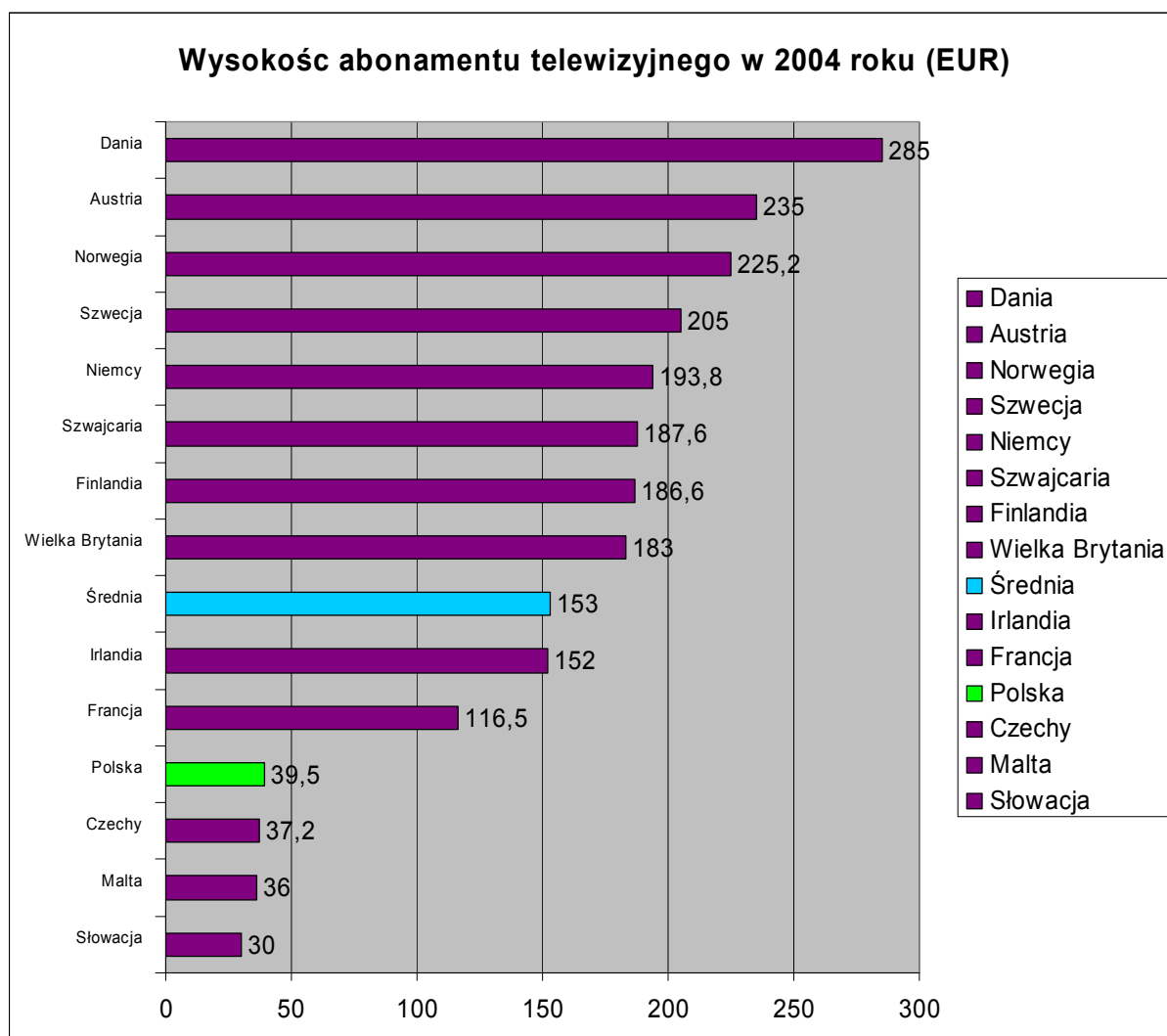
nadawcę publicznego (np. BBC -Wielka Brytania, YLE -Finlandia, SVT -Szwecja czy NRK - Norwegia). W pozostałych przypadkach środki abonamentowe są uzupełniane wpływami ze sprzedaży reklam oraz innej działalności komercyjnej a niekiedy wpływami z budżetu państwa (np. w Norwegii i Szwecji). Generalnie jednak w przypadku przyjęcia przez państwa systemu abonamentowego, środki z tego źródła stanowią najczęściej większą część budżetu nadawcy. Wyjątkiem jest tu prywatyzowana duńska TV2, polska TVP oraz austriacka ORF. Poniżej graficzna ilustracja udziału środków abonamentowych w budżetach nadawców telewizyjnych zbadanych państw na podstawie danych z lat 2002-2003.

Abonament występuje w różnych formach. Najczęściej jest on powiązany z posiadaniem odbiornika radiowego i/lub telewizyjnego, lecz w niektórych państwach jest on związany z możliwością odbioru sygnału telewizyjnego i/lub radiowego bez względu na rodzaj odbiornika (np. w Szwajcarii). Opłata ta również w niektórych państwach jest uiszczana oddzielnie dla radia i telewizji (np. w Czechach) w większości państw jednak istnieje możliwość zapłacenia abonamentu typu kombi, który obejmuje oba odbiorniki. W części państw opłata ta jest zróżnicowana ze względu na to czy telewizor jest czarno-biały czy kolorowy np. w Wielkiej Brytanii i Danii.

Określanie wysokości opłaty abonamentowej należy do kompetencji krajowych parlamentów (np. w Norwegii, Szwecji czy Słowacji), odpowiednich ministrów (np. w

Irlandii czy Wielkiej Brytanii) lub jak ma to miejsce w przypadku Polski przez regulatora rynku. Wysokość tych opłat jest różna w zależności od wybranego systemu finansowania mediów publicznych oraz poziomu zamożności danego społeczeństwa. Poniżej graficzna ilustracja wysokości abonamentu telewizyjnego w badanych państwach za rok 2004. Pamiętać jednak należy, iż ze względu na istotne różnice pomiędzy systemami abonamentowymi w poszczególnych państwach nie jest możliwe pełne porównanie danych. W przypadku niektórych państw opłata abonamentowa zawiera w sobie jednocześnie opłatę za odbiornik telewizyjny oraz radiowy (np. Niemcy) w innych przypadkach jest opłatą płaconą niezależnie od opłaty za posiadanie (lub korzystanie z) odbiornika radiowego (np. Czechy). W przypadku państw, gdzie obowiązuje opłata za posiadanie odbiornika czarnobiałego oraz kolorowego, w wykresie uwzględniono wysokość tej drugiej (Dania i Wielka Brytania). Natomiast wysokość abonamentu telewizyjnego w Austrii jest wielkością średnią obliczoną dla wszystkich krajów związkowych.

System poboru abonamentu jest różnie rozwiązany w poszczególnych państwach. W wielu przypadkach nadawcy publiczni są bezpośrednio zaangażowani w proces zbierania opłaty abonamentowej (np. DR w Danii czy NRK w Norwegii) lub też odbywa się to pośrednio poprzez specjalnie powołane spółki zależne (np. GIS w Austrii czy RIKAB w Szwecji). Rola ta przypada także urzędом pocztowym (np. Czechy, Irlandia, czy Słowacja), regulatorom rynku (np. FICORA w Finlandii) czy wreszcie prywatnym firmom (np. Szwajcaria i Wielka Brytania). Wszystkie wymienione podmioty posiadają także w większości przypadków uprawnienia związane z monitorowaniem oraz kontrolą poziomu ściągłości abonamentu i mogą w skrajnych przypadkach nakładać kary pieniężne lub skierować sprawę sądu. Często podmioty te wyposażone są w specjalną aparaturę umożliwiającą zidentyfikowanie osób uchylających się od płacenia abonamentu (np. w Danii, Wielkiej Brytanii).

Środki abonamentowe nie zawsze trafiają bezpośrednio do budżetów nadawców publicznych. W wielu przypadkach są one dzielone przez instytucje państwowe lub zasilają różnego rodzaju fundusze (np. w Finlandii), z których dopiero trafiają do beneficjentów. Nie zawsze środki abonamentowe przeznaczane są jedynie na działalność nadawców publicznych. W niektórych przypadkach zasilają one także budżety regulatorów rynku (np. krajowi regulatorzy rynku w Niemczech czy OFCOM w Szwajcarii), władze lokalne (Austria) lub są w określonej ilości przekazywane innym nadawcom spełniającym specyficzne warunki (np. Irlandia czy Szwajcaria).

Mimo różnic w zorganizowaniu systemów abonamentowych w poszczególnych państwach, kwestia ściągłości abonamentu pozostaje wspólnym problemem. Odsetek osób uchylających się od płacenia abonamentu w większości państw wynosi w przybliżeniu 10%, choć na przykład w Finlandii i Wielkiej Brytanii procent ten jest niższy. Na przeciwnym biegunie jest przykład Polski, gdzie regularnie abonament płaci około 50% gospodarstw domowych.

Nadawcy publiczni w większości państw europejskich zajmują istotne miejsce na krajowym rynku medialnym. W wielu przypadkach poziom ich słuchalności i oglądalności przekracza 40% rynku krajowego. Spośród zanalizowanych rynków krajowych najniższą oglądalnością cieszyła się w 2003 roku telewizja słowacka. Wyniki znacznie powyżej średniej odnotowały telewizje w Norwegii, Polsce oraz w Danii (wynik łączny dla DR i TV2). Poniżej graficzna ilustracja wyników oglądalności telewizji publicznych w 2003 roku na przykładzie wybranych państw:

W kontekście swobody wyboru sposobu finansowania nadawców publicznych, nie sposób nie wspomnieć o ograniczeniach wynikających z przepisów służących zagwarantowaniu konkurencji na wspólnotowym rynku. W szczególności należy podkreślić znaczenie przepisów dotyczących pomocy publicznej oraz przejrzystości stosunków pomiędzy państwami członkowskimi a przedsiębiorstwami będącymi własnością państwa. Trzon tych regulacji stanowią przepisy art. 87-89 Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską. Dodatkowo w zakresie sektora mediów publicznych wytyczne do stosowania tych przepisów stanowi Komunikat Komisji Europejskiej z 15 listopada 2001 r. w sprawie stosowania reguł dotyczących pomocy publicznej w stosunku do nadawców publicznych (2001/C 320/04).

Zgodnie z tymi przepisami należy spełnić szereg warunków, aby sposób finansowania mógł zostać uznany za zgodny z prawem wspólnotowym. Dotyczy to również najpopularniejszej formy finansowania nadawców publicznych jaką jest abonament.

Komunikat wskazuje na możliwość rozpatrywania finansowania nadawców publicznych w świetle art. 16 i 86 ust. 2 Traktatu tj. jako wyjątku od ogólnych reguł konkurencji w stosunku do rekompensowania kosztów świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym. Jak zauważono powyżej, publiczna radiofonia i telewizja zostały uznane za takie usługi w Protokole w sprawie radiofonii i telewizji publicznej dołączonym do Traktatu Amsterdamskiego.

Oznacza to jednocześnie konieczność spełnienia warunków, szczegółowo opisanych w pkt. 29 Komunikatu:

- dana usługa musi być usługą o powszechnym znaczeniu gospodarczym i musi być wyraźnie określona jako taka przez Państwo Członkowskie (definicja);
- państwo członkowskie musi wyraźnie powierzyć danemu przedsiębiorstwu zadanie świadczenia takiej usługi (powierzenie);
- stosowanie zasad konkurencji określonych w Traktacie (w tym przypadku zakazu udzielania pomocy przez państwo) musi utrudniać wykonanie poszczególnych zadań przypisanych przedsiębiorstwu a wyjątek od tej reguły nie może wpływać na rozwój handlu w sposób sprzeczny z interesami Wspólnoty) (test proporcjonalności).

Podjęcie to rozwinął Europejski Trybunał Sprawiedliwości w orzeczeniu w sprawie Altmark formułując bardziej szczegółowe warunki, których spełnienie umożliwia uznanie danego środka za rekompensatę a nie za pomoc publiczną.

Ponadto w tym kontekście należy również wspomnieć o obowiązkach w zakresie przejrzystości finansowania nadawców publicznych. Jak podkreślono w Komunikacie, w stosunku do publicznej radiofonii i telewizji znajdują zastosowanie przepisy dyrektywy z dnia 25 czerwca 1980 r. 80/723/EWG w sprawie przejrzystości stosunków finansowych między Państwami Członkowskimi i przedsiębiorstwami publicznymi, a także w sprawie przejrzystości finansowej wewnątrz określonych przedsiębiorstw (z późniejszymi zmianami wynikającymi z dyrektyw 85/413/EWG, 93/84/EWG oraz 2000/52/WE). Z przepisów tych wynika obowiązek wyodrębnienia i wykazania następujących danych: środków publicznych udostępnione przez władze publiczne bezpośrednio zainteresowanemu przedsiębiorstwu publicznemu, środków publicznych udostępnionych przez władze publiczne za pośrednictwem przedsiębiorstw publicznych lub instytucji finansowych i rzeczywistego wykorzystania tych środków publicznych oraz w stosunku do przedsiębiorstw świadczących usługi w ogólnym interesie gospodarczym, konieczność wprowadzenia rozdzielnej księgowości pozwalającej wykazać osobno koszty i przychody związane z poszczególnymi rodzajami działalności (tj. działalnością powierzoną i pozostałą działalnością) oraz określenie metod ich przypisywania. Powyższe dane są niezbędne do określenia czy rekompensata spełnia warunek proporcjonalności.

W kontekście europejskiej polityki konkurencji a w szczególności zagadnienia pomocy publicznej (*state aid*), system abonamentowy jest przedmiotem ożywionej dyskusji, a także działalności lobbingowej. W tym obszarze w sposób najbardziej jaskrawy widoczne są przeciwstawne interesy nadawców publicznych i komercyjnych. Ci ostatni w formie różnego rodzaju apeli oraz raportów krytykują fakt finansowania nadawców publicznych ze źródeł publicznych oraz komercyjnych. Należy również zauważyć narastającą ostatnio tendencję nadawców prywatnych do występowania jako podmioty konkurencyjne wobec nadawców publicznych ze skargami na niedozwoloną pomoc publiczną udzielaną tym ostatnim przez państwa członkowskie. Ich zdaniem taki system finansowania podmiotów rynkowych stanowi naruszenie traktatowych zasad konkurencji a także poważne zagrożenia dla właściwego funkcjonowania rynku reklamy oraz rynków pokrewnych takich jak rynek prasowy oraz nowych mediów. Ostatnim przykładem inicjatywy mediów komercyjnych skierowanej przeciwko systemowi finansowania mediów publicznych w państwach członkowskich jest Biała Księga na temat finansowania i właściwego uregulowania kwestii nadawców finansowanych ze środków publicznych opracowana i sygnowana w marcu 2004r przez trzy europejskie organizacje branżowe.: Rada Wydawców Europejskich (EPC),

Stowarzyszenie Telewizyjnych Nadawców (ACT) i Stowarzyszenie Europejskich Nadawców Radiowych (AER).

Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę systemów abonamentowych w wybranych państwach europejskich, jak również opis dwóch alternatywnych rozwiązań zastosowanych w Holandii i w Macedonii. Analiza ta bazuje przede wszystkim na dostępnych w internecie rocznych raportach sporządzanych przez nadawców publicznych oraz kontraktach pomiędzy nadawcami publicznymi a odpowiednimi agendami rządowymi.

Istotne źródło informacji stanowią także kwestionariusze zwrotne wypełnione przez członków EPRA (Europejska Platforma Ciał Regulujących), które zostały wcześniej opracowane i rozesłane przez Departament Integracji Europejskiej i Współpracy z Zagranicą KRRiT w czerwcu 2004 roku. W załączonej na końcu bibliografii uzyskane w ten sposób informacje są określone mianem materiałów własnych.

Austria

W 2002 roku środki abonamentowe stanowiły 43% budżetu ORF. Obowiązkowi płatnicy abonamentu podlegają wszystkie gospodarstwa domowe oraz firmy posiadające odbiornik radiowy lub telewizyjny. Około 90 % płaci regularnie. Pozostaje jednak wciąż grupa około 250 000 – 400 000 gospodarstw które uchylają się od płacenia abonamentu. Prawo austriackie przewiduje trzy rodzaje abonamentu: za odbiornik radiowy, za odbiornik telewizyjny oraz tzw. kombi za oba rodzaje odbiorników. Wysokość abonamentu różni się w zależności od tzw. *Landesabgabe* czyli opłaty regionalnej, która waha się od 0,00 do 4,70 EUR miesięcznie. Najbardziej powszechny abonament kombi zawiera także opłatę na rzecz kultury i sztuki w wysokości 0,48 EUR miesięcznie. Ze względu na zróżnicowaną opłatę regionalną wysokość miesięcznego abonamentu radiowego w 2004 roku waha się od 5,05 EUR do 5,89 EUR a miesięcznego abonamentu typu kombi waha się od 17,18 EUR do 21,88 EUR.

Ustalanie wysokości abonamentu leży w kompetencjach Rady Fundacji ORF. W jej skład wchodzi 35 członków powoływanych przez następujące instytucje: 6 członków wspólnie przez rząd i parlament zgodnie z siłami w parlamencie, 9 członków przez landy, 9 przez rząd federalny, 5 przez Radę Publiczności i 6 przez Centralną Radę Zakładową (reprezentacja pracowników w ORF).

Za zbieranie abonamentu odpowiedzialne jest *Gebühren Info Service* –GIS, które od 2001 roku jest firmą w 100% zależną od nadawcy publicznego ORF. W przeszłości firma ta podlegała poczcie. Do kompetencji jej należy całkowite obliczanie wpływu z abonamentu, rozdzielanie go pomiędzy ORF (67% całej sumy), poszczególne landy oraz rząd federalny a także rozpatrywanie podań o uchylenie abonamentu. Samo GIS, które zatrudnia 170 osób oraz korzysta z usług 160 wolontariuszy utrzymuje się z 2,5% ściągniętych opłat.

W celu zwiększenia ściągłości abonamentu, GIS prowadzi bazę danych osób płacących abonament oraz stara się ustalić gospodarstwa domowe oraz firmy uchylające się od uiszczania opłat. GIS prowadzi także bardzo silną kampanię informacyjną dotyczącą roli opłaty abonamentowej. W tym celu firma ta prowadzi dwa nowoczesne Call-Center, centralny oraz cztery lokalne punkty informacyjno-usługowe. Kiedy sytuacja tego wymaga GIS może spowodować wyegzekwowanie abonamentu na drodze administracyjnej.

Czarnogóra

Ustawa o radiofonii i telewizji określa, że osoby fizyczne (gospodarstwa domowe) lub prawne mające techniczną możliwość odbioru radia lub telewizji zobowiązane są do płacenia abonamentu. Dodatkowo ustawa o TV precyzuje następujący podział środków abonamentowych: 75% dla publicznej radiofonii i telewizji, 10% dla lokalnych nadawców publicznych, 10% na komercyjnych nadawców, 5% na potrzeby Agencji ds. Radiofonii i Telewizji (regulator rynku mediów elektronicznych). Zwolnienia z opłat abonamentowych przysługują gospodarstwom domowym, w których jeden z członków rodzin jest osobą kaleką wymagającą opieki (m.in. osoby niedowidzące lub niedosłyszące). Ponadto zwolnienia przysługują m.in. szkołom i szpitalom oraz instytucjom prowadzącym działalność społeczną i charytatywną, a także placówkom dyplomatycznym. Instytucją odpowiedzialną za zbieranie abonamentu jest poczta. Płacenie abonamentu jest połączone z rachunkiem telefonicznym, co powoduje, że w przypadku nie zapłacenia dwóch rachunków telefonicznych poczta może odłączyć linię telefoniczną. Aktualnie miesięczny abonament radiowo-telewizyjny wynosi około 3,2 EURO. Ponadto posiadacze pojazdów mechanicznych przy ich rejestracji ponoszą opłatę (podatek) za używanie odbiorników radiowych. Powyższy podatek dzielony jest w następujący sposób: 75% dla publicznej radiofonii, 10% dla lokalnych publicznych nadawców radiowych, 10% dla komercyjnych stacji radiowych i 5% na potrzeby Agencji.

Czechy

Telewizja Czeska w około 65 % finansowana jest z opłaty abonamentowej. Obowiązkowi jej płatnicy podlegają gospodarstwa domowe (opłata za używanie jednego odbiornika telewizyjnego bez względu na faktyczny stan posiadania) oraz firmy (za każdy używany odbiornik). Z obowiązku tego mogą być zwolnione osoby niepełnosprawne oraz o bardzo niskich dochodach. Jego wysokość jest określana przez Parlament w postaci odrębnego aktu prawnego. Takie rozwiązanie skutkuje uzależnieniem wysokości abonamentu od konsensusu politycznego. W ten sposób poprzednia podwyżka abonamentu miała miejsce w 1997 roku i ustaliła jego wysokość na poziomie 75 koron czeskich. Ostatnia podwyżka miała miejsce dnia 31 marca 2004, kiedy to parlament przegłosował projekt nowelizacji ustawy o abonamencie, na mocy której abonament ma być pobierany od wszystkich gospodarstw domowych niezależnie, czy posiadają odbiorniki radiowe i telewizyjne czy nie i jednocześnie ustalono poziom opłaty abonamentowej na poziomie odpowiednio 100 koron czeskich miesięcznie za odbiornik telewizyjny (około 3,1 EUR) i 45 koron czeskich za odbiornik radiowy (około 1,4 EUR).

Organem odpowiedzialnym za zbieranie abonamentu jest Poczta Czeska wraz z nadawcami. Wspólnie z Telewizją Czeską (konkretnie z wyspecjalizowanym departamentem ds. Abonamentu) prowadzi ona także rejestr osób fizycznych i prawnych płacących abonament. Za swoje usługi Poczta pobiera opłatę. W 2003 roku Poczta otrzymała 4,1% zebranej sumy. Jediną instytucją mogącą kontrolować czy osoby prawne i fizyczne płacą abonament są sami nadawcy. W przypadku gdy podmioty objęte obowiązkiem płacenia abonamentu nie zgłoszą faktu posiadania odbiornika radiowego lub telewizyjnego płacą karę w wysokości 5000 koron czeskich za odbiornik radiowy (około 159 EUR) i/lub 10000 koron czeskich za odbiornik telewizyjny (około 318 EUR).

Około 10% objętych obowiązkiem uchyla się od płacenia abonamentu.

Dania

Ze środków abonamentowych zbieranych w Danii finansowana jest działalność nadawców publicznych: DR (*Danish Broadcasting Corporation*) oraz TV2, który w większości finansowany jest z przychodów ze sprzedaży czasu reklamowego.

Abonament w Danii musi być płacony przez gospodarstwa domowe oraz instytucje korzystające z odbiorników radiowych i telewizyjnych. Istnieją trzy rodzaje abonamentu: za

telewizor kolorowy, telewizor czarno-biały oraz za radio. Przy czym zapłacenie abonamentu za telewizor kolorowy uprawnia do korzystania z czarno-białego odbiornika oraz z radia. Natomiast opłacenie abonamentu za odbiornik czarno-biały uprawnia także do korzystania z odbiornika radiowego.

Wysokość abonamentu jest ustalana przez Parlament na cztery kolejne lata (obecnie obowiązuje umowa na okres 2003-2006). Dokument ten określa dodatkowo sposób rozdziału abonamentu pomiędzy DR i TV2. Ponadto około 1% środków przeznaczają się na lokalne radio i telewizję. Ze względu na planowaną prywatyzację TV2 udział środków abonamentowych w finansowaniu tej stacji ma się zmniejszać.

Za zbieranie abonamentu odpowiedzialny jest DR. Każdy posiadacz odbiornika jest zobowiązany do zarejestrowania go nie później niż 14 dni od momentu jego zainstalowania. Jest także zobowiązany do zgłaszania zmiany rodzaju odbiornika. Ponadto firmy sprzedające odbiorniki są zobowiązane do odnotowania faktu sprzedaży oraz przekazanie adresu nabywcy do DR.

DR ma do dyspozycji specjalne pojazdy posiadające aparaturę mogącą namierzyć odbiorniki, które nie zostały zarejestrowane w biurze DR. Za niepłacenie abonamentu wszystkie podmioty objęte tym obowiązkiem mogą zostać ukarane karą grzywny a w skrajnych wypadkach sprawa może zostać skierowana na drogę sądową.

Środki abonamentowe stanowią około 90% całego budżetu DR, w przypadku TV2 procent ten jest znacznie mniejszy.

Wysokość abonamentu w 2004 roku została ustalona na poziomie 2110 DKK (ok. 285 EUR) dla odbiornika kolorowego, 1350 DKK (ok. 182 EUR) dla odbiornika biało-czarnego i 320 DKK (ok. 43,2 EUR) dla odbiornika radiowego.

Finlandia

Opłata abonamentowa jest w Finlandii ściągana jedynie od każdego używanego odbiornika telewizyjnego. Zasila ona w znacznym stopniu budżet nadawcy publicznego YLE.

Zgodnie z aktem 745/1998 wysokość abonamentu jest ustalana przez Radę Ministrów. Obowiązkiem płacenia objęty jest każdy użytkownik odbiornika telewizyjnego. Mianem użytkownika określona jest rodzina lub osoby wspólnie zameldowane oraz zakłady pracy i organizacje. Musi on dostarczyć do urzędu regulacyjnego FICORA (konkretnie do specjalnej komórki *TV-Fee Administration*) odpowiednią deklarację. W celu poprawienia ściągalności

abonamentu FICORA zatrudnia inspektorów, których zadaniem jest ustalenie użytkowników odbiorników telewizyjnych uchylających się od płacenia.

Za zbieranie abonamentu odpowiedzialna jest FICORA. Instytucja ta również ma prawo nałożyć dodatkowe opłaty w razie opóźnień użytkowników za używanie odbiornika bez złożonej deklaracji.

W związku z pełnionymi przez FICORA obowiązkami, instytucja ta ma prawo prowadzenia rejestru użytkowników oraz przechowywania ich danych.

Wszelkie opłaty abonamentowe wraz z opłatami dodatkowymi oraz tak zwanymi opłatami licencyjnymi płaconymi przez nadawców wpływają do specjalnie w tym celu powołanego Funduszu Państwowego (*State Television and Radio Fund*), który jest zarządzany przez FICORA. Środki pochodzące z tego funduszu stanowią około 80% wartości budżetu YLE. Opłata za zbieranie abonamentu pobierana przez FICORA to około 2,9% zebranej sumy

Francja

Abonament (*redevance audiovisuelle*) jest tradycyjnym źródłem finansowania mediów publicznych we Francji. Beneficjentami zebranych w ten sposób środków są France Television (ok. 66% środków), Radio France, Radio France International oraz Krajowy Instytut Audiowizualny (INA). Obowiązkowi płacenia abonamentu podlegają osoby fizyczne i prawne posiadające odbiornik telewizyjny. W przypadku firm i instytucji opłata abonamentowa maleje gdy podmioty te posiadają więcej niż 10, a następnie więcej niż 30 odbiorników. Z płacenia abonamentu zwolnione są osoby powyżej 65 roku życia, osoby nie będące płatnikami podatku dochodowego oraz osoby, u których stwierdzono 80% (lub więcej) utraty zdrowia. Podmioty podlegające obowiązkowi płacenia abonamentu są rejestrowane przy zakupie odbiornika w sklepie. Rejestr ten prowadzony jest przez jednostkę podległą Ministerstwu Finansów. Wysokość abonamentu od 2004 roku wyznaczana jest przez Parlament.

Jednostka ta jest także odpowiedzialna za proces zbierania abonamentu oraz kontrolę jego ściągalności. Zatrudnia ona około 1400 osób (w centrali oraz 5 jednostkach regionalnych) koszty jej utrzymania to około 3,5% rocznych wpływów abonamentowych. Podział abonamentu prowadzony jest także przez Ministerstwo Finansów.

W ten sposób działający system zapewnia wysoki poziom ściągalności abonamentu tj. szacunkowo około 92-95%. W 2004 roku wysokość abonamentu ustalono na poziomie 116,5 EUR dla Francji i 74,31 EUR- dla terytoriów zamorskich.

W 1978 roku zniesiono ostatecznie abonament za posiadanie odbiornika radiowego.

Irlandia

Irlandzki nadawca publiczny RTÉ (radio i telewizja) jest finansowany ze środków abonamentowych, jak również z działalności komercyjnej. Abonament ten ma formę rocznej licencji, która uprawnia do odbioru sygnału telewizyjnego. Obowiązkowi płacenia abonamentu podlegają wszystkie gospodarstwa domowe, firmy i instytucje, które posiadają sprzęt umożliwiający odbiór sygnału telewizyjnego (np. anteny satelitarne, komputer). Z tego obowiązku zwolnione są osoby powyżej 70 roku życia. Osoby mające więcej niż 66 lat lub pochodzące z domów, gdzie żadna z osób nie jest zatrudniona, mogą się ubiegać o ulgi.

Od stycznia 2004 roku wysokość abonamentu została ustalona na poziomie 152 EUR rocznie. W ten sposób zindeksowana została jego wysokość o poziom inflacji w stosunku do roku 2003 (w roku 2003 -150 EUR).

Instytucją odpowiedzialną za nadzór i monitoring systemu abonamentowego jest Ministerstwo ds. Komunikacji, Morza i Zasobów Naturalnych. Ministerstwo to w porozumieniu z Ministerstwem Finansów ustala wysokość rocznego abonamentu. Poczta (*An Post*) w imieniu rządu jest odpowiedzialna za zbieranie abonamentu, prowadzenie bazy danych oraz dokonywanie inspekcji w wybranych gospodarstwach domowych, firmach i instytucjach. Poczta jest także zobowiązana do składania sprawozdania Ministerstwu ds. Komunikacji, Morza i Zasobów Naturalnych z rezultatów swojej działalności związanej ze zbieraniem abonamentu. W zamian za tę usługę Poczta jest wynagradzana. Do 2002 roku Poczta była wynagradzana jedynie ze zbieranie abonamentu a nie uwzględniano kosztów jakie ta instytucja ponosiła z tytułu prowadzenia bazy danych oraz organizowania inspekcji. Ta sytuacja uległa zmianie w 2003 roku, kiedy to uwzględniono dodatkowe koszty w umowie pomiędzy Ministerstwem a Poczta (tj. 8,89 EUR od każdego abonamentu co dało razem sumę 10,4mln. EUR). Umowa z Poczta obowiązuje do 2006 roku a jej głównym celem jest zwiększenie ściągalności abonamentu.

Całość sumy zebranej przez Poczta jest przekazywana do Ministerstwa, które (od 2003 roku) 95% tej sumy przekazuje nadawcy publicznemu RTÉ a pozostałe 5% regulatorowi

rynku (*Broadcasting Authority of Ireland*), który na zasadzie przetargu przekazuje je nadawcom oferującym najbardziej innowacyjne programy.

W ostatnich latach zanotowano zwiększoną ściągalność abonamentu. Podczas gdy w 1998 roku od płacenia abonamentu uchylało się 16% podmiotów objętych obowiązkiem, tak w 2002 roku współczynnik ten spadł do 12%. W przypadku gdy inspektorzy Poczty stwierdzą niepłacenie abonamentu, mogą w skrajnych przypadkach skierować sprawę na drogę sądową. Maksymalną karą za niepłacenie abonamentu jest suma 635 EUR (gdy zdarza się to pierwszy raz) i 1270 EUR (gdy zdarza się to drugi lub kolejny raz)

W 2003 roku wpływy z abonamentu pierwszy raz od dłuższego czasu przekroczyły 50% budżetu nadawcy. Stało się tak głównie za sprawą znacznej podwyżki abonamentu, która miała miejsce w 2003 roku (ze 107 EUR na 150 EUR) jak również z nieznacznego spadku wpływów z działalności komercyjnej. Wpływy z abonamentu przyniosły RTÉ w 2003 roku około 165 mln EUR.

Malta

Środki abonamentowe stanowią 62% budżetu nadawców publicznych do których zalicza się TVM, Radju Malta oraz Radju Parlament (pozostałe środki pochodzą ze sprzedaży czasu reklamowego oraz z innej działalności komercyjnej). Do płacenia abonamentu zobowiązani są wszyscy posiadacze odbiorników telewizyjnych (osoby fizyczne oraz osoby prawne). Osoby posiadające jedynie odbiornik radiowy są zwolnione z tego obowiązku. Wysokość abonamentu ustala odpowiedni minister (obecnie wysokość abonamentu ustalona jest na poziomie 3 EUR za miesiąc). Za zbieranie abonamentu odpowiedzialny jest sam nadawca publiczny. W razie uchylania się od płatności nakładane są kary administracyjne. W 2003 roku odnotowano, iż około 10-15% podmiotów uchyla się od płacenia abonamentu telewizyjnego.

Niemcy

W przypadku obu niemieckich nadawców publicznych: ZDF i ARD, opłata abonamentowa stanowi około 80% ich dochodów. W 2000 roku ARD zasiliło z abonamentu 4,366 miliardów EUR a ZDF 1,244 miliarda EUR.

Wysokość abonamentu przyjmowana jest w umowie międzylandowej, która ostatecznie jest ratyfikowana przez Parlament

Wyróżniono dwa rodzaje abonamentu: pierwszy za posiadanie jedynie odbiornika radiowego (także radio samochodowe) drugi zaś za posiadanie telewizora lub telewizora i odbiornika radiowego. Opłata ta może być uiszczana kwartalnie, co pół roku lub raz na rok.

Zbieraniem abonamentu zajmuje się GEZ- *Gebühreneinzugszentrale*, założona 1973 roku wspólnie przez ARD i ZDF. Jest ona również instytucją, która zajmuje się rozdziałem funduszy pomiędzy media publiczne, aktualizacją bazy z danymi osób płacących abonament oraz kontrolą jego przepływu. GEZ uwzględnia w swojej bazie danych także osoby zwolnione z przyczyn społecznych z obowiązku płacenia abonamentu. Decyzje tego rodzaju podejmowane są przez urzędy socjalne na poziomie gmin i miast. Obowiązkowi płacenia abonamentu podlegają także nieletni, którzy posiadają swoje własne dochody powyżej wymaganego minimum i jednocześnie posiadają swój odbiornik radiowy lub telewizyjny. Abonament w Niemczech nie jest więc płacony od gospodarstwa domowego lecz od osób mających faktyczny dostęp do tego rodzaju odbiorników w swoim miejscu zamieszkania i wykazujących odpowiedni dochód.

Z abonamentu finansowane są obok telewizji publicznej: ARD (największa część abonamentu) i ZDF także 50% wkład w kanał ARTE, jak również finansowany jest Kinderkanal, PHOENIX oraz 3sat (kanał niemiecko-szwajcarski). Z części opłaty za odbiornik radiowy pokrywana jest działalność publicznego radia (*Deutschland Radio* oraz landowe rozgłośnie ARD). Z każdej opłaty 0,32 EUR przeznaczane jest na funkcjonowanie Rad Radiofonii i Telewizji funkcjonujących w każdym landzie. GEZ jest finansowany z około 2% całkowitego wpływu z opłaty abonamentowej.

W 2004 roku wysokość miesięcznego abonamentu radiowego ustalono na poziomie 5,32 EUR a miesięcznego abonamentu telewizyjnego, który obejmuje automatycznie opłatę za radio na poziomie 16,15 EUR.

Norwegia

Ze środków abonamentowych finansowana jest działalność norweskiego nadawcy publicznego NRK. Prawo norweskie zabrania emisji reklam przez tego nadawcę. Finansowany jest on w 90% ze środków abonamentowych a także ze środków budżetowych. Do płacenia abonamentu zobowiązane są osoby posiadające odbiornik telewizyjny (a także te osoby, które wypożyczyły odbiornik telewizyjny). Dowód wpłaty pełni funkcję licencji na oglądanie programów telewizyjnych oraz słuchanie radia.

Wysokość abonamentu określa parlament. NRK samo jest odpowiedzialne za zbieranie abonamentu. NRK ma także pełne prawa do nakładania kar pieniężnych na osoby nie płaćące w terminie. Środki z kar również zasilają budżet NRK.

Abonament jest płacony dwa razy do roku i w 2004 roku wynosi on 112,62 EUR za pół roku.

Słowacja

Słowacka Telewizja (STV) w około 62% (2002 r.) finansowana jest z abonamentu. Obowiązkowi jej płatnicy podlegają gospodarstwa domowe (opłata za używanie jednego odbiornika telewizyjnego bez względu na faktyczny stan posiadania) oraz firmy (za każdy używany odbiornik). Osoby starsze, szkoły i szpitale oraz instytucje prowadzące działalność społeczną i charytatywną, a także placówki dyplomatyczne uprawnione są do 50% zniżki. Podobnie jak w Czechach wysokość abonamentu regulowana jest przez Parlament w postaci odrębnej ustawy. Aktualnie miesięczny abonament telewizyjny wynosi 100 SKK (2,5 EURO), a miesięczny abonament radiowy – 40 SKK (1 EURO). Do roku 2003 Słowacka Telewizja mogła być (około 15% budżetu STV) również finansowana z budżetu państwa. W przypadku radia nadal występuje taka możliwość. Aktualnie instytucją odpowiedzialną za zbieranie abonamentu jest Słowacka Poczta, ale w przyszłości będzie się tym zajmować spółka specjalnie do tego celu powołana przez STV. Za dwumiesięczne opóźnienie w uiszczeniu opłat abonamentowych Słowackie Radio i Słowacka Telewizja upoważnione są do nakładania kar w wysokości: 5.000 SKK (125 EURO) od osób fizycznych i 15.000 SKK (375 EURO) od osób prawnych. Od decyzji STV i SR można odwołać się do sądu. Dochody z tytułu kar są dochodami STV i SR.

Na podstawie ustawy o abonamencie radiowym i telewizyjnym, dochody uzyskane przez STV i SR z abonamentu mogą być przeznaczone jedynie na pokrycie kosztów związanych z produkcją i dystrybucją programów radiowych i telewizyjnych zgodnie z ramówką programową ustaloną przez Zarząd.

Szwajcaria

W 2002 roku do nadawcy publicznego SRG SSR trafiło 1047, 4 mln CHF, co stanowiło około 70 % wartości jego budżetu. Pozostałą część stanowiły wpływy z reklamy oraz innej działalności komercyjnej.

Wysokość abonamentu określana jest przez Radę Federalną. Obowiązkiem płacenia abonamentu objęte są gospodarstwa domowe oraz firmy prywatne. Natomiast z obowiązku tego zwolnieni są emeryci oraz osoby niepełnosprawne.

Jego ściąganiem zajmuje się od 1999 roku firma Billag AG należąca do grupy Swisscom. Jest więc ona odpowiedzialna za wysyłanie faktur, ponagień oraz odpowiedzi na zapytania, jak również za prowadzenie rejestru osób płacących abonament oraz przeprowadzanie inspekcji. W kompetencji Billag leży także proporcjonalny rozdział środków zgodnie z wytycznymi ustalonymi przez Radę Federalną. Zgodnie z nim w 2001 roku prócz wspomnianych środków przekazanych SRG SSR lokalne i regionalne stacje radiowe oraz nadawcy telewizyjni otrzymali 12 mln CHF. Regulator rynku OFCOM za zarządzanie częstotliwościami oraz za monitorowanie osób uchylających się od płacenia otrzymał natomiast 13 mln CHF. Billag pobrał opłatę w wysokości 44 mln CHF. Kontrakt z firmą Billag ważny jest do 2007 roku.

Ciekawym rozwiązaniem systemu szwajcarskiego jest przekazywanie 1% wpływów abonamentowych lokalnym nadawcom komercyjnym. Mechanizm ten służy wspieraniu tych mediów, które spełniają istotną rolę w utrzymywaniu kulturowej różnorodności charakterystycznej dla Szwajcarii. Szacuje się, że z tego typu dofinansowania korzysta połowa lokalnych stacji radiowych i 18 lokalnych stacji telewizyjnych.

W 2004 roku wysokość abonamentu w przypadku gospodarstw domowych wynosi 168,95 CHF za odbiornik radiowy, 281,40 CHF za odbiornik telewizyjny oraz 450,35 CHF za odbiorniki radiowe i telewizyjne. W przypadku firm wysokość abonamentu kształtuje się odpowiednio: 223,65 CHF, 372,95 CHF oraz 596,60 CHF. W przypadku firm abonament może zawierać także opłatę na rzecz instytucji zbiorowego zarządzania SIUSA i wówczas wysokość abonamentu kształtuje się następująco: 398,80 CHF, 568,35 CHF oraz 967,15 CHF.

W Szwajcarii ściągalność abonamentu szacowana jest na 90%.

Szwecja

W Szwecji ze środków abonamentowych finansowana jest działalność publicznej telewizji (SVT), publicznego radia (*Sveriges Radio*) oraz telewizji edukacyjnej (UR). Wspomniani nadawcy publiczni są udziałowcami w firmie *Radiotjänst i Kiruna AB* (RIKAB), która od 1988 roku jest odpowiedzialna za zbieranie abonamentu. Obowiązkiem płacenia abonamentu objęte są wszystkie osoby, które mogą odbierać transmitowane

programy telewizyjne, a więc posiadające „odbiornik telewizyjny”, za który oprócz telewizora uważa się kamerę wideo, magnetowid i komputer z kartą TV. Dlatego też każdy jest zobowiązany do rejestracji zakupionego „odbiornika telewizyjnego” w RIKAB. Fakt posiadania odbiornika radiowego nie jest objęty obowiązkiem płacenia abonamentu. Subskrybentom, którzy w terminie nie uiszczą opłaty wysyłane są upomnienia, za co pobierana jest dodatkowa opłata. W przypadku gdy kolejne upomnienia nie odnoszą skutku, osoby uchylające się są zagrożone karą grzywny. RIKAB ponadto ma prawo przeprowadzać inspekcje sprawdzając osoby nie będące zarejestrowane w bazie RIKAB.

Wysokość abonamentu oraz zasady rozdziału środków w ten sposób zebranych określone są przez Parlament w formie przyjmowanych kilkuletnich planów (obecnie obowiązuje plan na lata 2002-2005). Większość (około 60%) środków abonamentowych trafia do SVT. Ponadto środki te trafiają do wspomnianych nadawców publicznych, jak również są przeznaczane na działalność RIKAB oraz jednego z regulatorów rynku *Broadcasting Commisiion*.

W 2003 roku wysokość abonamentu była ustalona na poziomie 1814 SKR (około 195 EUR) a w 2004 roku sumę tą podwyższono do 205 EUR.

Wielka Brytania

BBC - nadawca publiczny jest w około 75% finansowany ze środków abonamentowych. Zebrana suma w za rok 2004 wynosi około 2,798 miliarda GBP. Obowiązkowi płacenia abonamentu podlegają posiadacze odbiornika radiowego, telewizyjnego, magnetowidu, urządzeń do odbioru satelitarnego, komputera z kartą TV. Zwolnione z opłat są osoby powyżej 75 roku życia, natomiast osoby niewidome mogą starać się o 50% zniżkę.

Wysokość abonamentu ustalana jest przez Parlament. Za zbieranie abonamentu w świetle prawa (ustawa z 1990 roku) odpowiedzialna jest BBC. Jednak od początku swojego istnienia nadawca publiczny korzystał z usług Poczty, która była odpowiedzialna za zbieranie opłat abonamentowych. Ze względu na duży procent uchylających się od płacenia abonamentu (w roku 1991-12,6 %) w 1998 roku BBC podpisała siedmioletni kontrakt z *Envisior Licensing Limited* (konsorcjum powołane przez pocztę - *Consignia*, agencję marketingową *WPP Limited* oraz firmy z branży IT *Bull Information System*). W związku z brakiem spodziewanych rezultatów związanych z podwyższeniem poziomu ściągalności abonamentu oraz kłopotami finansowymi kontrahenta, BBC podpisała nowy kontrakt na 10

lat z *Capita Business Services Limited*, który obowiązuje od 1 lipca 2002 roku. Założonym celem kontrahenta jest zmniejszenie szarej strefy (w marcu 2003 roku uznano, że około 6,3 % osób objętych obowiązkiem płacenia abonamentu uchyla się od tej płatności, natomiast w marcu 2004 odsetek ten spadł do poziomu 5,7%).

Zgodnie z umową Capita ma zarządzać agendą BBC - TV Licensing, której celem jest identyfikowanie osób, które nie płacą abonamentu, aktualizowanie bazy adresowej abonentów, wysyłanie upomnień i wreszcie wysyłanie specjalnie powołanych w tym celu służb, które wizytują „podejrzane” gospodarstwa domowe. W 2002 roku służby te odbyły 3,5 mln. Wizyt, czego rezultatem było zidentyfikowanie 459 000 osób uchylających się od płacenia abonamentu. Wizyty te dotyczyły także sprzedawców sprzętu RTV, których obowiązkiem jest dostarczanie informacji do TV Licensing na temat klientów kupujących powyższy sprzęt.

Część z wykrytych przypadków kończy się karami pieniężnymi, których maksymalna kwota wynosi 1000 GBP. Kary te jednak średnio wynoszą 100 GBP.

Zebrany abonament jest przekazywany do Departament ds. Kultury, Mediów i Sportu a następnie wraca do BBC. Z całości abonamentu zebranego w 2001 roku (2,591 mln GBP) 1,372 mln GBP przeznaczone zostało na telewizję BBC One i BBC Two, 416 mln na regionalne radio i telewizję, 302 mln. na radio ogólnokrajowe, 278 mln na usługi cyfrowe a 223 mln na koszty związane z transmisją i 95 mln. GBP za zbieranie abonamentu .

W 2004 roku abonament za posiadanie telewizora kolorowego został określony na poziomie 121 GBP (183 EUR) a za posiadanie telewizora biało-czarnego 40,5 GBP (ok. 61 EUR).

Przykłady zastąpienia abonamentu przez podatek

Macedonia

Macedońscy nadawcy publiczni (Macedonia Radio i Macedonia Television) są finansowani z wpływów ze sprzedaży czasu antenowego oraz ze specjalnego podatku płaconego przez użytkowników odbiorników radiowych i telewizyjnych za wyjątkiem tych, którzy nie odbierają sygnału dobrej jakości. Gospodarstwa domowe płacą podatek bez względu na ilość posiadanych odbiorników. Firmy oraz osoby prawne (za wyjątkiem agencji rządowych, instytucji edukacyjnych i ośrodków służby zdrowia) płacą za każdy odbiornik jaki posiadają. Hotele, instytucje społeczne płacą jeden podatek na 10 pokoi wyposażonych w

odbiorniki radiowe i telewizyjne. Inne osoby prawne i fizyczne płacą jeden podatek za 20 miejsc pracy, które są wyposażone w odbiorniki radiowe i telewizyjne. Podmioty posiadające jedynie odbiorniki radiowe płacą wysokość 1/3 podatku określonego dla odbiorników telewizyjnych. Wysokość podatku płaconego co miesiąc jest ustalona na poziomie 2,5% średniej płacy netto obliczonej dla trzech ostatnich miesięcy. Zbieraniem podatku zajmuje się publiczny zakład energetyczny, który pobiera za tą usługę opłatę w wysokości 0,5%. Jednak kontrolą podmiotów objętych obowiązkiem płacenia podatku zajmują się nadawcy publiczni, którzy jednak nie mają żadnych uprawnień do karania podmiotów uchylających się od płacenia. Ściągalność tego specyficznego podatku szacuje się na 50%.

Ustawa o radiofonii i telewizji precyzuje także podział wpływów z podatku: 61% jest przekazywane nadawcom publicznym na tworzenie programu, 16,5% na rozbudowę i utrzymywanie sieci infrastruktury nadawczej, 7,5% na rozwój urządzeń technicznych nadawców publicznych, 5% dla nadawców publicznych na tworzenie programu lokalnego oraz 10% na nadawanie i produkcję programów o charakterze publicznym dla nadawców i producentów niezależnych.

W czerwcu 2004 roku wysokość miesięcznego podatku za posiadanie odbiornika telewizyjnego była określona na poziomie 4,92EUR a za posiadanie odbiornika radiowego na poziomie 1,64 EUR.

Holandia

W Holandii system abonamentowy został zniesiony w 2000 roku, zastąpiony został podatkiem płaconym przez podatnika wraz z podatkiem dochodowym bez względu na fakt czy podatnik posiada odbiornik radiowy i/lub telewizyjny czy też nie. Uzyskiwane w ten sposób środki są zbliżone do tych jakie otrzymywano w przypadku systemu abonamentowego. Nowy system powoduje jednak, iż koszty funkcjonowania nadawcy publicznego ponosi ok. 9,7 mln. podatników. Drugim źródłem dochodów są dochody z reklamy oraz z działalności komercyjnej nadawcy.

Tabela 1

Państwo	Nadawca publiczny finansowany z abonamentu	Udział w rynku w 2003	Pozostałe źródła finansowania
Austria	ORF	TV- 48% Radio- 81%	-Subwencje -Reklama i sponsoring - Działalność komercyjna
Czechy	-Ceská Televize -Ceský Rozhlas	TV- 29,6% Radio-26,8%	- Reklama i sponsoring -Działalność komercyjna
Dania	DR TV2	TV- DR - 34% TV2 -37% Radio- DR -68%	DR: -Reklama i sponsoring -Działalność komercyjna TV2: Reklama sponsoring -Działalność komercyjna
Finlandia	YLE	TV- 43,8% Radio-51%	-Działalność komercyjna -Opłaty od nadawców komercyjnych
Francja	-France Television -Radio France, Radio France International	TV-39,6% Radio- 28%	France Television: -reklama i sponsoring -inna działalność komercyjna
Irlandia	RTÉ	TV – 37,8% Radio- 43%	-Reklama i sponsoring -Działalność komercyjna
Malta	TVM Radju Malta Radju Parlament	TV-49,4% Radio: 19,3%	-Reklama i sponsoring -Działalność komercyjna
Niemcy	-ARD -ZDF - Kinderkanal, - PHOENIX, -ARTE, -3sat -Deutschland Radio	TV - ARD-27,4% ZDF-13,2% Pheonix 0,5% Kinderkanal 1,2 ARTE – 0,3% 3sat-1% Radio: Deutschland Radio +ARD- 54,8%	Reklama i sponsoring -Działalność komercyjna
Norwegia	NRK	NRK-49,5%*	-Budżet państwa -Działalność komercyjna
Słowacja	-Slovak Television (STV) -Slovak Radio (SRO)	TV- 20%* Radio- 36%*	TV: -Reklama i sponsoring -Działalność komercyjna

			Radio: -Reklama i sponsoring -Działalność komercyjna - Dotacje budżetowe
Szwajcaria	SRG SSR	TV: 35% * Radio: 64% *	- Reklama i sponsoring -Działalność komercyjna - Opłaty od nadawców komercyjnych
Szwecja	-SVT -Sveriges Radio -UR	-SVT-43% -Sveriges Radio- 51,3%	-Działalność komercyjna
Wielka Brytania	BBC	-TV: 38% -Radio: 52,9%	-Działalność komercyjna
Polska	TVP Spółki Publicznego Radia	TV-54,6% Radio- 27,8%	-Reklama i sponsoring - Działalność komercyjna

* Dane za rok 2002

Tabela 2

Państwo	Nadawca publiczny finansowany z abonamentu	Rodzaje abonamentu	Instytucja określająca wysokość abonamentu	Instytucja odpowiedzialna za zbieranie abonamentu	Monitoring i kary nakładane na uchylających się od płacenia abonamentu	Przeznaczenie abonamentu	Wysokość rocznego abonamentu w 2004 płaconego przez gospodarstwa domowe (EUR)	Procent uchylających się od płacenia abonamentu w 2003
Austria	ORF	-radiowy -kombi	Rada Fundacji ORF	GIS- spółka córka ORF	GIS	-ORF (67%) -Landy -Rząd federalny	-radiowy : 60,6-70,68 -kombi: 206,16-262,56	Ok. 10%
Czechy	-Ceská Televize -Ceský Rozhlas	-radiowy -telewizyjny	Parlament	Poczta	Nadawcy Publiczni	-Nadawcy Publiczni -Poczta (opłata za usługę)	-radiowy: 16,8 -telewizyjny: 37,2	Ok. 10%
Dania	DR TV2	-radiowy -TV czarno-biały -TV kolorowy	Parlament	DR	DR	-DR (83,9%) -TV2 (15,1%) - lokalne radio i TV (1%)	-radiowy: 43,2 TV czarno-biały: 182 -TV kolorowy: 285	b.d.
Finlandia	YLE	-telewizyjny	Rada Ministrów	FICORA- regulator	FICORA	YLE	-telewizyjny 186,60	8.4%
Francja	France Television -Radio France, - Radio France International	-telewizyjny	Parlament	Ministerstwo Finansów	Ministerstwo Finansów	France Television -Radio France, - Radio France International -Krajowy Instytut Audiowizualny	-telewizyjny: 116,5 EUR dla Francji 74,31 EUR- dla terytoriów zamorskich	5-8%

Irlandia	RTÉ	-telewizyjny	Ministerstwo ds. Komunikacji, Morza i Zasobów Naturalnych we współpracy z Ministerstwem Finansów	Poczta	Poczta	-RTÉ (95%) - na zasadzie przetargu-nadawcy oferujący najbardziej innowacyjne programy (5%)	-telewizyjny: 152 EUR	Ok.12%
Malta	TVM Radju Malta Radju Parlament	-telewizyjny		-TVM	TVM	TVM Radju Malta Radju Parlament	-telewizyjny: 36	Ok. 10-15%
Niemcy	-ARD -ZDF - Kinderkanal, -PHOENIX, -ARTE, -3sat - Deutschland Radio	-radiowy -telewizyjny/kombi	- Umowa międzylandowa ratyfikowana przez Parlament Federalny	GEZ- założony wspólnie przez ARD i ZDF	GEZ	-ARD -ZDF -Kinderkanal, -PHOENIX, -ARTE, -3sat -Deutschland Radio - landowi regulatorzy	-radiowy: 63,84 - telewizyjny/kkombi:193,8	b.d.
Norwegia		-telewizyjny	Parlament	NRK	NRK	NRK	-telewizyjny: 225,24	b.d.
Słowacja	-Slovak Television (STV) -Slovak Radio (SRO)	-telewizyjny -radiowy	Parlament	-Obecnie Poczta - w przyszłości firma zależna od nadawców publicznych	-STV -SRO	-STV -SRO	-telewizyjny: 30 -radiowy: 12	b.d.

Szwajcaria	SRG SSR	-radiowy -telewizyjny -kombi	Rada Federalna	BILLAG – prywatna firma	OFCOM- regulator BILLAG	-SRG SSR -lokalna telewizja i radio -OFCOM -BILLAG (opłata)	-radiowy: 112,6 EUR -telewizyjny: 187,6 -kombi: 300,2	Ok.10%
Szwecja	-SVT -Sveriges radio -UR	-Telewizyjny	Parlament	RIKAB- firma, której udziałowcami są nadawcy publiczni	RIKAB	-SVT (58%) -Sveriges radio (37%) -UR (4,73%)	-telewizyjny: 201	Ok.10%
Wielka Brytania	BBC	-telewizor czarnobiały -telewizor kolorowy	Ministerstwo Kultury, Mediów Sportu	Capita – prywatna firma	Capita	BBC	-telewizor czarnobiały: 61 -telewizor kolorowy 183	6,3%
Polska	-TVP -Spółki radia publicznego	- telewizyjny/kombi -radiowy	KRRiT	Poczta Polska	Poczta Polska	TVP (60%) Spółki radia publicznego (40%)	-Telewizyjny/kombi: 39.5 -Radio: 12,7	Brak danych na temat liczby uchylających się- regularnie abonament płaci około 50% gospodarstw domowych

Bibliografia:

1. Wprowadzenie:

- Protocol on the System of Public Broadcasting in the Member States annexed to the Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts, 1997.
- Komunikat Komisji W Sprawie Stosowania Zasad Pomocy Państwowej Do Publicznego Radia I Telewizji, 15.11.2001
- European Broadcasting Union, "The Funding of Public Service Broadcasting", 2001
- Raport Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy na temat nadawców publicznych z dnia 12 stycznia 2004 roku (Dok. 10029) (nieoficjalne tłumaczenie na język polski)
- M. Kops, "What is Public Service Broadcasting and How Should it Be Financed?", Institute for Broadcasting Economics, University of Cologne, Working Paper No. 145, 2001
- B.Jung, Finanse mediów publicznych i ich nowe formy regulacji- próby godzenia interesu społecznego z realiami rynku
http://www2.sgh.waw.pl/sgh/instytuty/ism/ism/wspolpraca/tresc/noweformy/Nowe_formy_regulacji.pdf
- The Association of Commercial Television in Europe (ACT), Association Européenne des Radios (AER), European Publishers Council (EPC), "Safeguarding the Future of the European Audiovisual Market. A White Paper on the Financing and Regulation of Publicly Founded Broadcasters", 2004
- J. O'Hagan, M. Jennings, "Public Broadcasting in Europe: Rationale, Licence Fee and Other Issues" w "Journal of Cultural Economics" nr. 27, s31-565, 2003.
- IMCA, "A Survey Of The Landscapes And Political Policies Of The European Community Candidate Countries In The Broadcasting Industry. Executive Report", 2004.
http://europa.eu.int/comm/avpolicy/stat/2002/5886_imca/59-02-summary-en.pdf

2. Austria:

- GIS, "Aktuelle Informationen über das Unternehmen", 2004
- Bundesgesetz betreffend die Einhebung von Rundfunkgebühren (Rundfunkgebührengesetz – RGG) BGBl. I Nr. 159/1999
- B. Ociepka, „Przełamanie monopolu ogólnokrajowej stacji publicznej - przypadek austriackiej ORF. Analiza powstała w ramach projektu twinningowego realizowanego przez KRRiT i DDM.” 2003.
- www.orf-gis.at

3. Czarnogóra

- Materiały własne

4. Czechy

- Facts & Figures. Czech Television 2004.
- Czech Television 2002.
- <http://www.czech-tv.cz/english/>
- Materiały własne

5. Dania

- Media Policy Accord 2002-2006 of 3 June 2002
- Facts on DR, 2003

- DR-Annual Report 2003
- www.dr.dk
- Materiały własne

6. Finlandia

- Act on the State Television and Radio Fund 745/1998
- www.ficora.fi
- www.tv-maksu.fi
- www.yle.fi
- Materiały własne

7. Francja

- Screendigest, Goldmedia, „Die ARD ist Europa umsatzstärkster öffentlich-rechtlicher Rundfunkverbund”, 2004
- www.francetelevisions.com
- Materiały własne

8. Irlandia

- Department of Communications, Marine and Natural Resources, „Television Licence Fee Collection, 2004
- RTE annual report 2003,
- Irish Examiner, An Post fails to prosecute half of all TV spongers, 30.04.2004
- www.rte.ie
- Materiały własne

9. Malta

- Materiały własne

10. Niemcy

- Rundfunkvertrag (RSTV) Vom 31. August 1991
- Screendigest, Goldmedia, „Die ARD ist Europa umsatzstärkster öffentlich-rechtlicher Rundfunkverbund”, 2004
- www.gez.de
- www.zdf.de
- Materiały własne

11. Norwegia

- www.nrk.no
- Materiały własne

12. Słowacja

- E.Bobakova, „Increased Licence fee for Public Service Broadcasting”, Iris 2003/9
- E. Bobakova, “New Rules for Slovak Public Service radio and Television in Force”, Iris 2004/4
- E. Bobakova, “Public Service Slovak Television gets more control over its own business”, Iris 2004/1.
- Materiały własne

13. Szwajcaria

- www.srg-ssr.ch
- www.billag.com
- www.ofcom.ch

14. Szwecja

- Ministry of Culture, Public service radio and television 2002-2005, 2001
- www.svt.se
- Materiały własne

15. Wielka Brytania

- BBC Licensing Authority, “About TV Licensing”, 2004.
- Departament for Culture, Media and Sport, Collecting television Licence Fee. First Report, 2003
- BBC Annual Report and Accounts 2003/2004.
- www.bbc.uk
- www.tv-l.co.uk
- Materiały własne